

Nieuwsbrief

jg. 4 – 2019 – nr. 13

Geachte Kastelenvriend(in),

Deze nieuwsbrief is gewijd aan onze voorjaars-excursie, aan een terugblik op 2018 en onze Vriendendag in Egmond aan den Hoef.

Excursie 15 juni naar Rotterdam

Vanaf de eerste editie van ons blad "Kastelen en Historische buitenplaatsen" schrijft onze auteur R.J. Ligthelm over de buitenplaatsen in Kralingen. Deze buitenplaatsen zullen op 15 juni a.s. centraal staan gedurende onze Voorjaarsexkursie.

U wordt om 10.30 uur ontvangen in het restaurant van de Golfclub Rotterdam, aan de Kralingseweg 200 te Rotterdam, met een kopje koffie. We beginnen deze dag met een lezing, verzorgd door de heer Carmiggelt, stadsarcheoloog van Rotterdam onder de titel: Geschiedenis uit de grond; archeologie van de middeleeuwse stad Rotterdam. Over de archeologiebeoefening in Rotterdam en de resultaten daarvan.

Na deze lezing volgt de lunch waarna wij ons verplaatsen naar de 's-Gravenweg voor een rondwandeling door Kralingen Oost.

Kralingen heeft in het verleden veertig buitenplaatsen gehad. In Kralingen West is, behalve het Rozenburgpark en een aantal straatnamen, niets meer wat daar aan herinnert. In Kralingen Oost kunnen we wel nog wat terugvinden.

Ons startpunt is de Laan van Woudestein, die aan de buitenplaats Woudestein herinnert. Vanaf hier wandelen we eerst naar Kuyl's fundatie. Mevrouw Susan van Caldenborgh, regent van het achtergelegen hofje, zal ons hier een korte rondleiding geven. Hierna lopen we een stukje terug langs de 's Gravenweg om, vanaf straat, het buiten Landzicht te bekijken.

We wandelen terug langs de hoeve Nooitgedacht naar de 's-Gravenhof, huis van Jonkheer Robert Boddaert die ons toestaat, onder leiding van de tuinman, over het terrein rond te lopen en het huis van buiten te bewonderen. Direct naast de 's Gravenhof ligt Buitenzorg, waar we worden ontvangen door de familie Manhave.

Voorbij Buitenzorg lag Ypenhof, hier nemen we een kijkje bij de oprijlaan met de brug en de tuinmanswoning.

Na de Ypenhof is het tijd voor een kopje thee/koffie op een heel bijzondere locatie.

Na deze verfrissing wandelen we langs de Hoflaan, de oude oprijlaan van het Slot Honingen, langs mooie kerken en 19^e-eeuwse villa's naar de Kralingse vijvers. Deze zijn wat er over is van de natuurlijke slotgracht van het Slot Honingen. Ook hier weer veel 19^e-eeuwse villa's. Vervolgens lopen we langs de Honingerdijk, de oorspronkelijke middeleeuwse dijk, langs het huis Trompenburg. We sluiten onze dag af bij het erachter gelegen Arboretum Trompenburg met een drankje, waarna er wellicht nog gelegenheid is om, op eigen gelegenheid en kosten, dit park te bezoeken (toegankelijk met Museumjaarkaart).

Kuyl's Fundatie

Kuyl's Fundatie is het regentengebouw van een oud hofje. Op deze plaats heeft tot ruim na de Tweede Wereldoorlog de buitenplaats Vredenoord gestaan. Na de sloop hiervan is dit regentengebouw steen voor steen vanuit de binnenstad hier naar toegebracht. Erachter is een nieuw hofje gebouwd. Het gebouw dateert uit circa 1810 en is een fraaie opvolger van de oude buitenplaats.

Landzicht

Landzicht is rond 1800 gebouwd waarschijnlijk voor de familie Hoyneck van Papendrecht. Het komt later in het bezit van de adellijke familie Teding van Berkhout die het gebruikt om een telg die psychiatrisch patiënt is hier te verplegen. Na zijn dood komt het in bezit van de bekende Rotterdamse havenbaronnen Van Ommeren. Rond 1856 wordt het verkocht aan de familie Hoos, fabrikanten die in Kralingen West een touwslagerij hebben. Wanneer ze in West verdrongen worden door de oprukkende stadsbebouwing wordt de touwslagerij verplaatst naar het park rondom Landzicht. Na de Tweede Wereldoorlog verdwijnt de touwslagerij naar elders maar het huis blijft de directeurswoning en is nog steeds in bezit van de familie van de laatste directeur. Het verkeert in matige conditie; in januari 2018 trad ernstige schade op door een omgewaaide boom. Gezamenlijke actie van de VKHZ, NKS, Heemschut en de bewonersvereniging hebben geleid tot herstelwerkzaamheden, maar het huis is nog altijd bedreigd.

Hoeve Nooitgedacht

Hoeve Nooitgedacht is eigendom van de heren Van Leer en Pangalila. Zij hebben de boerderij een aantal jaren geleden van de ondergang gered. Het

huis dateert uit circa 1850 en was een zuivelboerderij van een van de pachters van 's-Gravenhof. Het is vernoemd naar het vroeg middeleeuwse pad Nooitgedacht dat langs het huis loopt.

's-Gravenhof

Achter de kwakelbrug (gebouwd rond 2000 naar oud ontwerp en foto's) ligt de 's-Gravenhof. Het huis is in 1720 gebouwd voor Pieter Barbet, een Kralingse ondernemer, die achter op het terrein een katoendrukkerij en ververij "Non plus Ultra" had. Daar is niets meer van herkenbaar behalve achter op het terrein nog de bleekvelden waar de textiel te drogen werd gelegd. Het huis is gebouwd in Louis XIV stijl. Oorspronkelijk had het twee zijvleugels die in de 19e eeuw gesloopt zijn en vervangen zijn door een grote serre en een tweede huis. Aan het hoofdhuis is uitwendig na de bouw alleen een verandering aan de ramen aangebracht maar verder is het helemaal origineel. In de 20e eeuw is het park geleidelijk aan kleiner geworden door huizenbouw. Maar sinds de 40er jaren van de vorige eeuw is het niet verder afgekald.



Buitenzorg

Buitenzorg is gebouwd in 1775 op het terrein van de 's-Gravenhof als woning voor de boekhouder (tegenwoordig FEO). Het is gebouwd in Louis XVI stijl en is fraai bewaard. Recent onderging de voorgevel een restauratie. Het huis is geen buiten geweest in de zin van een huis met landerijen en boerderijen eromheen, maar was een landelijke patriciërs woning met stallen en een klein park. Van wat ons nog rest in Kralingen is Buitenzorg het meest authentiek bewaard gebleven.

Ypenhof

De laatste buitenplaats Ypenhof was een huis uit de 20er jaren van de vorige eeuw. Het ging in 1982 in vlammen op. Op het landgoed dat nog bestaat staan nu drie appartementen-

gebouwen. De oprijlaan met de brug en de tuinmanswoning herinneren er nog aan. Ze zijn van de hand van architect Willem Kromhout. De reder Goudriaan in wiens opdracht hij de Ypenhof bouwde kon hem niet betalen en maakte in plaats daarvan de overtuin aan Kromhout over voor 1 gulden. De huizen die hij daar bouwde staan er nog steeds en uw hoofdredacteur bewoond er één van.

Trompenburg

Trompenburg werd in het begin van de 19e eeuw gebouwd en tot ongeveer 1950 door de familie Van Hoey Smith bewoond. Het huis is nu een kantoor. Erachter ligt het beroemde arboretum Trompenburg, voortgekomen uit de verzameling bomen en planten van generaties Smith.



Nieuws van de VKHZ

Jaaroverzicht 2018

2018 was alweer het tweede volle jaar van de Stichting Vrienden van de Hollandse en Zeeuwse Kastelen en Buitenplaatsen oftewel de V.K.H.Z. (Vrienden Kastelen Holland en Zeeland).

Voor het jaar 2018 kunnen de volgende relevante zaken en activiteiten genoemd worden.

Bestuur en commissies

Het dagelijks bestuur van de Stichting werd in 2018 gevormd door Victor Salman (voorzitter), Jurgen van der Kooij (vice-voorzitter en webmaster), Arthur Met (secretaris) en Willem Donselaar (penningmeester). Robert Ligthelm is vanuit de Redactieraad algemeen bestuurslid; de tweede AB-functie vanuit de excursiecommissie is vacant. Naast veel overleg via mail en telefoon vergaderde het bestuur 2 maal, op 20 februari en op 31 oktober 2018.

De excursiecommissie heeft niet alleen geen voorzitter, maar ook geen enkel lid. Jurgen van der Kooij heeft deze taak nu tijdelijk op zich genomen en

doet dit met wisselende hulp van anderen zeer tot ieders tevredenheid. Zodanig zelfs dat nog steeds niemand het van hem wil of durft overnemen.

De redactieraad bestaat uit Taco Hermans, Hans Koot, Jurgen van der Kooij en voorzitter Robert Ligthelm. Het bestuur prijst zich gelukkig met de inzet van deze deskundigen. Gewaardeerde vaste medewerkers zijn de heren Fannee, Brandhorst, en Schimmelpenninck van der Oije.

Marca Bultink beheert de Facebook pagina en voor foto's kunnen we altijd een beroep doen op Albert Speelman of Hans Brandhorst.

Door de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland is de VKHZ gevraagd zitting te nemen in het Meldpunt Erfgoed Zeeland. Arthur Met neemt hieraan namens ons inmiddels deel.

Op 24 februari 2018 heeft de VKHZ een brief aan de gemeente Rotterdam gestuurd over het verval van Huis Landzicht in Kralingen. Dit heeft geleid tot actie en het opknappen van het Huis.

2018 was opnieuw een jaar met veel betrokkenheid van alle vrijwilligers en donateurs. In 2018 had de stichting 65 donateurs en 1 sponsor.

Nieuwsbrieven en Infobladen

Er verschenen in 2018, drie nieuwsbrieven.

Er zijn in 2018 drie edities van het Infoblad; Kastelen en Historische Buitenplaatsen, verschenen;

Infoblad 5: (maart 2018)

- De Buitenplaatsen van Kralingen) – R.J. Ligthelm : Nog twee luthoven aan de 's-Gravenweg.
- De buitenplaats Dijkenburg in Noordwijk – M. Bultink
- Kasteel Hellenburg te Baarland, Zeeland – R.J. Ligthelm

Infoblad 6: (juni 2018)

- De Buitenplaatsen van Kralingen – R.J. Ligthelm: In de luwte van de Honingerdijk; Trompenburg.
- De buitenplaats Klein Leeuwenhorst in Noordwijkerhout – M. Bultink.

Infoblad 7: (oktober 2018)

- De Buitenplaatsen van Kralingen – R.J. Ligthelm: In de luwte van de Honingerdijk; Woudenstein.

- Groot Poelgeest in Koudekerk, historische verbeelding aan de macht – Albert Dorrestein

Vriendendag in Koudekerk a/d Rijn



Op 10 maart 2018 organiseerde de VKHZ voor haar begunstigers een Vriendendag.

Naast lezingen staat een Vriendendag in het teken van overleg en discussie over de gang van zaken binnen de stichting. Zoals een vereniging een Algemene Ledenvergadering kent, zo willen wij via deze dag de Vrienden op de hoogte houden van de stand van zaken binnen onze stichting. Het thema voor deze dag was: de Kastelen van Koudekerk aan den Rijn. De lezing in de ochtend ging over Groot Poelgeest. Daarna werd er een bezoek gebracht aan de Brugkerk. Na de lunch vond het begunstigersoverleg plaats.

Hierna een lezing over Klein Poelgeest, Den Toll, Forest en de buitens van Koudekerk. Tot slot een korte wandeling naar het torentje van kasteel Groot Poelgeest en naar de boerderij Poelgeest. De dag werd afgesloten met een hapje en een drankje.

Excursies:

Voorjaarsexcursie naar Heiloo:



De voorjaarsexcursie was op zaterdag 2 juni in Heiloo. Wij werden op de buitenplaats Nijenburg en

de tuin rondgeleid door vrijwilligers van de plaatselijke oudheidkundige vereniging.

Daarna waren wij te gast op het landgoed Ter Coulster. De op het landgoed wonende eigenaar ontving ons in zijn woonstee, Betsy's Hof, gevolgd door een geweldige lunch om nooit te vergeten. Ook hier een wandeling met vele bijzonderheden.

In de Oudheidskamer van Heiloo konden we de tentoonstelling bewonderen over onder andere de landgoederen en kastelen alhier. Taco Hermans verzorgde een boeiende lezing over de Kastelen van Heiloo.

Najaarsexcursie naar Loosduinen:



Ontvangst op 20 oktober in Kasserie Ock op het terrein van de Stichting tot behoud van de Historische Buitenplaats Ockenburgh. Na een enthousiaste inleiding van de voorzitter een kijkje in de buitenplaats Ockenburg en het omringende landgoed.

Daarna met uitleg van Hans Koot bezichtiging van de fundamenten van De Stenen Kamer, een archeologische opgraving in de Madesteinpolder.

In landhuis Rosenburg kregen we een presentatie en rondleiding; binnen en buiten. Tot slot werd de buitenplaats Meer en Bosch bezocht onder de deskundige leiding van Hans Brandhorst. Uiteraard met een afsluiting in de taverne voor het traditionele afscheidsdrankje en hapje.

Victor Salman (voorzitter)

10 juni - Dag van het Kasteel

Locatie: Diverse locaties in het land.

De dag van het kasteel wordt jaarlijks georganiseerd door de NKS, kenniscentrum voor Kasteel en Buitenplaats.

Verslag VKHZ Vriendendag

Deze koude maar zonnige ochtend verzamelden wij ons in het voormalige schooltje van Egmond aan de Hoef. Hierin is tegenwoordig de historische vereniging gehuisvest en er zijn attributen e.d. tentoongesteld met betrekking tot het kasteel en de familie van Egmond. De voorzitter, staande voor een gigantische afbeelding van het kasteel in welstand, waarvan het originele schilderij zich in het Belgische stadje Zottegem bevind, verwelkomde de geachte aanwezigen en vertelde wat ons te wachten stond.



Langs de rondom in de grachten gelegen grondvesten van het kasteel lopende betraden we het kerkhof van de Egmond kapel. Onze gids liet o.a. de verschillende steen soorten zien van de diverse bouwperiodes. Deze kapel, gebouwd als tegenhanger van de Egmond Abdij, heeft nog gedeeltelijk oude muren van de oorspronkelijke kapel. De grote ramen van het koor hadden mooie brandschilderingen. Ook de herenbank, preekstoel en andere attributen, konden wij wel waarderen. Het torentje kon beklommen worden om het klokkenspel te bewonderen. Op de vloer waren oude grafstenen te vinden. Helaas waren de wapens weggehakt tijdens de Franse tijd.



Na dit alles op ons te hebben laten inwerken en het interessante verhaal van de gids te hebben aangehoord verlieten wij de kapel om via de brug ons op de fundamente te begeven. Duidelijk zichtbaar is de donjon van de hoofdburg, het restant van de Rentmeestertoren, die het langst is blijven staan als klokkentoren van de gemeente en de grondvesten van de laatst toegevoegde toegangspoort van de voorburg. Ook de oude ronde burg, was in goede staat te bewonderen. De lucht begon al wat te betrekken dus nu snel naar binnen.



De gids leidde ons door de tentoonstellings-ruimten, waar veel afbeeldingen, wapenborden, informatie panelen en een maquette van de burg staat. Inmiddels had moeder Liesbeth en zoon Kevin in de gang een buffet samengesteld en konden we hier gebruik van maken. De eigengemaakte gehakballen gingen er wel in. Goed gevuld konden we het middagprogramma aanvatten. Dat begon met een verklaring van de bestuurszaken van de Stichting en de financiën.



Na deze belangrijke zakelijkheden, volgde een lezing met lichtbeelden over de ontgraving en ontdekkingen van het burgerterrein. Dit vond plaats tijdens de 30er jaren crisis door werklozen, waarbij ook prof. Renaud was betrokken.

Na deze mooie uitleg werden aan diverse personen, cadeaus uitgereikt voor hun goede werk en was het tijd voor een afscheidsdrankje. Dit deden we in de naastgelegen boerderij, waar een beetje jazzy bar is en daarachter een soort zeewaardig museum. Hier konden we schelpen, piranha's, skeletten, opgezette dieren en overige zaken uit vervlogen tijden bewonderen. Bij mijn vraag hoe hij dat bij elkaar had verzameld, verklaarde de eigenaar dat hij het in de BENELUX had gevonden. Het was een leuke ervaring. Na nog wat gezellig keuvelen, kwam weer een einde aan deze prima dag. Een ieder bedankt voor zijn inzet en tot de volgende excursie.

Hans Brandhorst



Nieuwe publicaties

Hier wonen wij! Is het niet prachtig!

De tweede bundel van de Stichting Kastelenstudies Nederland (SKN) zal eind dit jaar verschijnen. De SKN heeft als doel het bevorderen en publiceren van wetenschappelijk onderzoek naar kastelen, buitenplaatsen, landgoederen en het hieraan gerelateerd historisch groen. Deze publicatie bevat onder meer artikelen over de uitdagingen bij archeologisch onderzoek van kastelen en buitenplaatsen, bijvoorbeeld in de ondergrond van tuinen, maar ook daar waar door egalisatie veel sporen zijn verdwenen. Daarnaast wordt vooruit gekeken naar 2020, het jaar waarin wij 75 jaar vrijheid vieren. Wat gebeurde er met, op en om kastelen en buitenplaatsen? Ook het houten kasteel, vrijwel onbesproken, komt aan bod.

Kortom, 'Hier wonen wij! Is het niet prachtig!' is mede door de toegankelijke toon een uniek naslagwerk en een must voor iedereen die belangstelling heeft voor kastelen en buitenplaatsen.

Het boek is nu bij voorintekening te bestellen voor € 24,95 exclusief verzendkosten. Na publicatie is de prijs € 29,95 exclusief verzendkosten.



Te bestellen via info@pronkproducties.nl.

Brittenburg; Verdrongen hoeksteen van het Romeinse Rijk

Vanaf de late middeleeuwen tot eind 18e eeuw kwamen aan de kust bij Katwijk regelmatig de resten van een mysterieuze ruïne tevoorschijn die vanaf 1543 als curiosum regelmatig op Nederlandse kaarten werd afgebeeld. Volgens Romeinse bronnen moet hier een fort gelegen hebben op het eindpunt van de grens van het Romeinse vasteland.

Al eeuwen proberen onderzoekers deze verdrongen 'Brittenburg' terug te vinden en te begrijpen wat het was. In 1960 werd tevergeefs twee weken lang door duikers bij Katwijk in zee gezocht. Nieuw ontdekte documenten vormden de aanleiding om in oude manuscripten en kaarten te snuffelen. Waar archeologen normaal gesproken kunnen graven in de grond, moet de Brittenburg onderzoeker zich baseren op eeuwenoude documenten met ooggetuigenverslagen, afbeeldingen en kaarten waarop met een kruis of 'passen tot de kerktoren' staat aangegeven waar wat gezien is. Na eeuwen tevergeefs speurwerk leek deze beroemdste 'cold case' van de Nederlandse archeologie onoplosbaar. In dit boek wordt de zaak heropend en gaat de lezer stap voor stap mee op een speurtocht aan de hand van nieuw bewijsmateriaal. Het biedt interessante resultaten die een ander licht werpen op de Brittenburg, de verdrongen hoeksteen van het Romeinse Rijk.



Auteur: Tom Buijtdorp. Het boek, 200 pagina's, is voor € 24,95 te koop. ISBN: 9789088907586.

Stichting Vrienden van de Hollandse en Zeeuwse Kastelen en Buitenplaatsen

Het bestuur:

Voorzitter: Victor Salman – vz@vkhz.nl

Secretaris: Arthur Met – info@vkhz.nl

Penningmeester: Willem Donselaar pm@vkhz.nl

Vicevoorzitter / website:

Jurgen van der Kooij – webmaster@vkhz.nl

Redactie raad:

Dhr. R.J. Ligthelm – Alg. bestuurslid

Dhr. J. Koot – Dhr. T. Hermans

Dhr. J. v/d Kooij

Medewerkers:

Dhr. M. Fannee - Dhr. J.C. Brandhorst

Dhr. C. Schimmelpenninck van der Oije

Algemeen:

Mail adres: info@vkhz.nl

Postadres:

V.K.H.Z.

p/a. Postbus 67

4850 AB Ulvenhout

Telefoonnummer: 06 53371740

Website : www.kastelenhollandzeeland.nl.

Facebook: facebook.com/vkhzn1

Beheerder: Mw. M. Bultink



Excursie VKHZ 15 juni 2019

Thema: "De Buitenplaatsen van Kralingen"

U wordt op zaterdag 15 juni om 10.30 uur ontvangen in het restaurant van Golfclub Rotterdam, Kralingseweg 200 te Rotterdam.

Het programma:

- 10.30 uur – Ontvangst met koffie in het restaurant van Golfclub Rotterdam.
- 10.45 uur – Lezing door de heer Carmiggelt, stadsarcheoloog van Rotterdam onder de titel: **Geschiedenis uit de grond; archeologie van de middeleeuwse stad Rotterdam.**
- 12.00 uur – Koffie / thee
- 12.15 uur – Lunch in het restaurant van Golfclub Rotterdam.
- 13.00 uur – Vertrek naar Laan van Woudestein..
- 13.15 uur – 1^e deel van de rondwandeling door Kralingen. (o.a. bezoek aan Kuyl's fundatie, 's Gravenhof en Buitenzorg)
- 15.00 uur – Koffie / thee.
- 15.30 uur – 2e deel van de rondwandeling door Kralingen. (o.a. langs de voormalige plaats van slot Honingen en de Trompenburg)
- 16.30 uur – Afsluitende drankje in het Arboretum Trompenburg.
- 17.00 uur - Terug wandelen naar de wagens (15 min)

Kosten voor deze Excursie bedragen € 30,- voor begunstigers en € 35,- voor een introducé.

Dit bedrag is inclusief lunch, koffie/thee en afsluitend drankje.

Let op: Opgave is geheel vrijwillig, eenmaal aangemeld is het niet meer vrijblijvend.

Mocht u zich alsnog afmelden dan zijn daar kosten aan verbonden. Tot drie dagen voor de excursie 50%, binnen 3 dagen geen restitutie i.v.m. gemaakte kosten.

Deelname geschiedt met eigen vervoer en geheel op eigen risico!

Inschrijfformulier:

Ik verklaar hierbij dat ik mijn bijdrage overgemaakt heb op IBAN NL87 RABO 0310 8937 71 t.n.v. Stichting Vrienden Kastelen Holland en Zeeland, onder vermelding van naam en Excursie Rotterdam.

Let op! *Deelname is pas volledig bij ontvangst van betaling.*

Inschrijftermijn sluit op 8 juni 2019.

Naam:

Adres:

Postcode :

Telefoon:

Woonplaats:

E-mail:

0 – Ik neem een introducé mee. Naam:

U kunt dit formulier opsturen, per E-mail naar: info@vkhz.nl;

per Post naar: VKHZ p/a. Postbus 67, 4850 AB Ulvenhout. (*Vergeet u de postzegel niet!*)

of vul het aanmeldformulier op onze website in: www.kastelenhollandzeeland.nl.